UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Aluari Pelagij de pla[n]ctu eccl[es]ie desideratissimi libri duo et indice copiosissimo et marginarijs additionibus rece[n]s illustrati

Alvarus <Pelagius>

Lugduni, 1517

Quadragesimuss[e]c[und]us ar. de p[...]ctis [et] fraudib[us] mercato[rum]. De vitijs artificu[m]. Q[uod] no[n] sit differentia inter mercatores [et] artifices.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29953

Visual Library

ſpoliatos ante ꝙ in integrū reſtituātur .ij.q.ij.null⁹ epiſcoporū. ⁊ in.c.ſe.iij.q.ij.electis .⁊.c.ſequentibus.v.q.ij. ſi primates.ex̄ de reſtitu.ſpo.c.j.⁊.c.in lr̄is.ex̄ de or.cog.c.ſi. ¶ Septuageſimooctauo.q: abſente reo ꝓcedūt frequēter in iudicio.iij.q.ix.accuſatori.⁊.c.ſe.vſq₃ ad ſi. queſtionis.iij.q.viij.accuſatores. ¶ Septuageſimonono.q: candentis ferri ⁊ aque iudicium faciūt ſepe fieri ⁊ admittūt. ij.q.v.conſuluiſti.ex̄ de pur.vul.c.ſi. ¶ Octogeſimo.quia ſepe iudices eccleſiaſtici exercēt iudiciū ſanguinis.xxiij. q.viij.ſepe.cū.c.ſequentibus.ex̄ de exceſ.prela.ex lr̄is.ex̄ ne cleri.vel mo.ſniam. ¶ Octogeſimoprimo.q: diebus ſolēnibus ſepe exercent iudiciū.xv.q.iiij.placuit.xxij.q.v.decreuit.de con.di.iij.c.j.ex̄ de feri.c.vlt. ¶ Octogeſimoſecundo.ſepe non prouident eo ꝙ perſona agens in iudicio vel defendens ſit leuiſſima.ex̄ de iudic.tamq̄.⁊ ſepe in iudicio perſonas accipiunt.e.t.nouit. ¶ Octogeſimotercio.ſepe ꝓcedunt contra non conuictum/nō confeſſum/non contumacem.ex̄ de ma.⁊ obe.inter quatuor.ij.q.j.in primis. ¶ Octogeſimoquarto.ſepe volunt facere iuſtitiam alicui per viā inquiſitionis cui directum cōperit iudicium vel actio.ſuper quo vide Inno.de iureiu. ad noſtram.ij. ¶ Octogeſimoquinto.nō determinant cauſas infra tempus a iure ſtatutū.ex̄ de iudi.venerabilis. de of. dele.de cauſis. ¶ Octogeſimoſexto.q: volūt in notorijs ſepe iuris ordinem obſeruare.contra iura. ſup quo vide ij.q.j.in ſumma.de elec.bone.j.§.licet.de tranſla.quāto.de iureiu.ad noſtrā.iij.de ap.cum ſit romana.de vi.⁊ ho. cle. tua.de diuor.porro.de accuſa.euidētia.de vſuris.cū in tua de pur.ca.cum dilectis.de ſen.ex.ſacro.ſm Inno. ⁊ alios. ¶ Octogeſimoſeptimo.volūt totaliter obſeruato iuris ordine procedere:vel penitus non ſeruato:quum debent de plano ⁊ ſine ſtrepitu ordinis iudiciarij ꝓcedere. ex̄ de hereti.ſtatuta.in prin.li.vj.ſup quo vide qḋ legitur et no. ex̄ de accuſa.olim.ſm Innocen.⁊ hodie in clemen.de verbo.ſig.c.vlt.⁊ de iudicijs.diſpendioſam.clem̄. ¶ Octogeſimooctauo.non ſeruant equalitatem in iudicio/plus deferentes vni parti ꝙ alteri: et facientes iudicium claudicare.ſup quo vide.iij.q.ix.c.ſi.iiij.q.iiij.null⁹.ex̄ de iudic nouit.de mutu.petitio.c.ij.de excep.cum inter.de deſpon. impu. de illis.de cōſan.⁊ affi.non debet.de materia iudiciorum ⁊ iudicum.xcvj.di.bn̄ quidē.ij.q.j.⁊.q.ij.vj. ⁊.viij. v.q.iij.xj.q.iij.xiiij.q.j.xv.q.vij.xvj.q.vj.q.vlt.i noua. ⁊.xxx. q.vlt.§.his ita.vſq₃ ad finem queſtionis. ¶ Octogeſimonono.non portant in vtroq₃ penſo iuſtitiā ⁊ miſericordiā xlv.di.omnis. ¶ Nonageſimo.deſides ſunt in pſcrutando q̄ ſunt neceſſaria ad cauſam.ex̄ de eo qui mitti.in poſ. c.j.⁊ de ſi.inſtru.cū Joannes.in ſi.xxx.q.vlt. iudicantem. ¶ Ultimo q̄cunq₃ iudex vel per dolum vel per ignorantiam vel per malitiam vel p negligentiam vel per metum vel alias qualitercūq₃ corruptus/aliquid omittit de ijs q̄ debet facere in iudicio:vel facit q̄ nō debet facere in preiudicium ꝑtium vel partis:ad damna eis ⁊ intereſſe tenetur in foro anime ⁊ in foro iudicij.ſicut.ſ̄.dixi de procura. in.§.de ꝓcuratorum.xxxviij.ar.⁊ de aduocatis in.§.expeditis.xxxvj.ar.ſuper quo vide qḋ legit ⁊ no.ij.q.vj.ſtatuēdo.⁊.c.hoc etiā placuit.xj.q.iij.temerariū.de ꝓba.qm̄ contra.ex̄ de re.iu.cum eterni.li.vj.p Innocen.de procura. in noſtra.ex̄ de of.Archidia.ca q̄.de ſta.mo.cum ad monaſterium.§.penult.ff.de cuſto.⁊ exhi.reo.l.ſi.

¶ Articulus.xlij.

Expeditis criminib⁹

maiorum ⁊ magis ſcientium membrorum eccl̄ie/ad membra debilia deſcendamus:et de vitijs mercatorum ꝑtangamus. ¶ Iſti autem proprie ſunt negatiatores ſm Chryſ.dicentē Quicunq₃ rem comparat/non vt integram ⁊ immutatam vēdat ſed vt materia ſibi ſit aliquid inde operandi ille non eſt negotiator. Qui vero rem cōparat/vt integram ⁊ immutatam vendendo lucretur,ille eſt mercator q̄ de templo dei eijci ť.lxxxviij.di.eijciens .⁊ de qua negotiatione dicit Gregorius.ꝙ difficile eſt inter ementis ⁊ vendentis cōmercium non interuenire peccatum.de pe.di.v. qualitas lucri negotiantē aut accuſat aut arguit.vbi dicit gloſ.ꝙ contrahentibus naturale eſt.i. inclinat natura corrupta ſe ſe inuicē decipe.ff.loc.⁊ itine.ſi pcio. ⁊.ff.de minor.l. in cauſe.§. Idem pōponius.Et licet naturale ſit:nō tn̄ excuſat.ff.ad.l.aqui.ſi ſeruus.§.ſi fornicari⁹.ſicut dicit de peccato carnali.⁊ no.l.di.q: tua.in gloſ.ſi. contra quos cupidos mercatores terribiliter Chryſ.intonat dicēs in illa granoſa palea decretoꝝ.lxxxviij.diſt. Eijciēs dn̄s ementes ⁊ vendentes de tēplo/ſignificauit q: mercator nunq̄ i.vix ꝓpter cupiditatem fraudes ⁊ mendacia. ſed qḋ vix ſit:tamen ſit.xv.q.j.merito.ſaluantur ergo aliqui mercatores.q: mercatio ⁊ negotiatio non eſt prohibita:ſed peccatum qḋ in ea facile cōmittitur.hoc habetur.lxxxviij.di. in palea.qm̄ non cognoui. cum palea ſe.q̄ incipit quid eſt aliud.de peni.di.v.negotiū.aut vix pōt placere deo.⁊ ideo null⁹ chriſtian⁹ d₃ eſſe mercator.aut ſi voluerit eſſe:pijciatur de eccl̄ia dicente ꝓpha Dauid.q: nō cognoui negotiationes:introibo in potētias dn̄i. Quemadmodū em̄ q̄ ambulat inter duos inimicos volens ambobus placere/ſine alloquio mali eſſe non pōt: neceſſe eſt enim vt et iſti male loquať de illo:⁊ illi male de iſto.ſic mercator ſine mēdacio ⁊ periurio eſſe non pōt. Sed ſubſtantia talium ſtabilis eſſe non pōt.nec ad bonum ꝓficit qḋ de malo cōgregatur. Quemadmodum em̄ ſi triticu₃ aut aliud tale cernas in cribro:dū huc ⁊ illud iactatur/omnia grana paulatim deorſum cadunt:⁊ tandem in cribro nil remanet niſi ſtercus.ſic de ſubſtantia negotiatorum nouiſſime nil remanet niſi ſolum pctm̄. hucuſq₃ Chryſ.in pre.c.eijciēs. ¶ Negotiatio autem iſta ſm Iſid.in cōmercijs dicit vbi aliquid dať vt maiora lucrentur.ex̄ de verbo.ſig.forus.ꝟ. negotium.⁊ negotium aliquoties p iſta negotiatiōe accipitur.ex̄ ne cleri.vel mona.c.j.ver. negotium iniuſtum.

Mercatorꝫ ſcelera ꝓpalantur.

¶ A Peccāt aūt primo mercatores ⁊ mercenarij q̄ merces vendunt in decimis pſonalibus:quas non reddunt ⁊ quas reddere tenenť nedum de ꝑdialibus/ſ₃ etiā de perſonalibus.xxxij.di.ꝑter hec.xij.q.j.xvj.q.j.decime ibi.de negotiatione ⁊ artificio.vbi de hoc.⁊ in gloſ.dūmō.vbi etiā no. ꝙ iudei tenenť ad decimas pſonales p.c. quanto. ex̄ de vſuris.ſ₃ contra no.Ber.ex̄ de decimis.de terris qḋ eſt verius.nec obeſt.c.quāto.q: oblationes quas debent ſoluere iudei de domibus chriſtianoꝝ in q̄b⁹ habitāt. reales ſunt non perſonales.ſic etiā intellige qḋ no.e.t.tuā nobis in gloſ.hec ideo.ex̄ de deci.ad aplīce.vbi de hoc.⁊.c.ex trāſmiſſa.⁊.c.tua nobis.⁊.c.non eſt.vbi de hoc. ¶ Secundo peccāt quia ſub ſpecie pietatis ⁊ liberalitatis vſuras palliant vendentes ad terminū vltra ꝙ debeant.ex̄ de vſuris cōſuluit.⁊.c.nauigāti. ¶ Tertio peccāt in cōtractib⁹ etiā veris alterutrum decipiendo.de peni.di.v.q̄ualitas. Na₃ vendere carius ꝙ emať/⁊ cauſa lucri vel cupiditatis emere vt carius vēdať:pctm̄ ⁊ turpe lucrū eſt.xiiij.q.iiij. verū ſi mercator vel negociator vel caupo vel ſtabularius viuens de hac arte/vt ſuſtentet emit vilius:⁊ vendit cari⁹: cōpetenter ſine aliq̄ fraude:nō dicerē pctm̄:vt colligitur de iſto textu vbi dicit nō neceſſitate ſ₃ ꝓpter cupiditatem ⁊ q: mundus talibus vix careret:oportet em̄ eſſe tabernas ⁊ ſtabula ⁊ mercationes ꝓpter tranſeuntes ⁊ cōmunem vitā hoīm:multe enim regiones niſi ꝓpter mercatores portātes alimenta ⁊ neceſſaria perirēt.faciūt ad hoc l.illius tituli.ff.nau.cau.ſta.C.de cōmer.⁊ merca.p totum di.ij.rhodie.xliiij.di.nō oportet.⁊.c.clerici.⁊ ſunt caſus expreſſi.lxxxviij.di.qm̄.cu₃.c.ſe.q̄ ſunt granoſe palee.vbi nō reprobať negotiatio:ſ₃ mendacium ⁊ iniquitas.⁊ ꝙ ſit licitū laicis negotiari eſt caſus.lxxxviij.di.fornicari q̄cūq₃. ¶ Quarto peccāt vendendo carius peregrinis ⁊ trāſeūtibus ꝙ vicinis.ff.de cantrahen.emp.l.j. ¶ Quinto in falſis ponderibus ⁊ menſuris.ex̄ de emp.⁊ ven. vt menſure. Diuus Hadrian⁹ ſtateras ſeu menſuras adulterinas ſiue

Negotiatoris et mercatoris differentia.

falſas tenentes.l.cor.de falſis.teneri dixit ſi ipſis vſi fuiſ/
ſent.qui aūt inuēti ſunt ipas habere/relegari pñt: vel al'.
ex ordinem puniri.ff.de extra ordi. crimi.l. ānonā.⁊.ff. de
penis.ydardanarios.vel dardanarios.Sunt vocati dar
danarij qui falſas mēſuras tenēt a quodā dardario fun/
ctionū actore q̄ maximā dabat opam vt annona cario: fie
ret:emendo omnē quā inuenire poterat:vt poſtea ſolus
vēderet ſicut vellet.qui puniunt̄.p.l.p̄dictas.❡ Sexto in
mendacijs ⁊ piurijs infinitis q̄ cōmittunt aī q̄ vendide/
rint ſex nūmatas mercimonioꝝ ſuoꝝ. Iurant eñ ⁊ affir/
mant/melior non repiret̄.tantum cōſtitit.ꝑ deū nō habebi
tis ꝓ minori precio.tantum mihi fuit pro iſta merce pro/
miſſum:⁊ nolui dare.⁊ in ijs ⁊ in omnibus alijs ſimilib⁹
mētiunt̄.⁊ ſic plerūqꝫ accidit q̄ pro lucro vnius oboli cō
mittunt tria vel quatuor peccata mortalia magna.xxij.
q.ij.primū.⁊.c.mihi aūt.⁊.c.omne genus.⁊.q.v.iuramen
ti.⁊ ideo dicit canon q̄ ſint pleraqꝫ negotia q̄ vix aut nul
latenus ſine peccatis exerceri pñt.de peni.di.v.negotiū.
❡ Septimo nō ſeruando fidem datam nec iuramentū
preſtitū in ſocietatibus.vnde nec fides eſt eis ſeruanda.
ex de iureiu.c.iij.⁊.c.ſicut.⁊.j.in fi.❡ Octauo nō ſoluēdo
ad terminum ſicut iurauerūt:niſi iuſta cauſa ipſos excu/
ſet.ex de pig.ſignificantē.❡ Nono transferendo ſe ad re
giones remotas ⁊ minimā morā trahentes:⁊ ibi cū diuer
ſis etiam alienis vxoribus adulterium cōmittēdo/⁊ ſuis
vxoribus cauſam adulterij prebendo.ex de ſponſa.in pre
ſentia.⁊ eſt caſus ꝯtra eos.ex de cōiu.lepro.c.j.ibi.Nō de
bet alter ſine altero diutius eſſe:q: matrimonium eſt con
iunctio maris ⁊ femine indiuiduam vite cōſuetudinē re/
tinens.xxvij.q.ij.§.j.facit.xxxij.q.ij.ſi tu abſtines.❡ Deci/
mo.directe peccāt mortaliter cōtra verbū apl'i.j.ad Theſ
ſa.iiij.Ne quis ſupergrediat̄ ſcꝫ proximum/ꝯculcando ⁊
affligendo ipſum:ſicut nobiles ruſticos ſuos ⁊ frequen/
ter alienos grauib⁹ exactionibus affligendo.cōtra quos
Eſa.iij.q̄re atteritis ppl'm meum ⁊c. Neqꝫ circūueniat in
negotio fratrem ſuum:ſicut ad l'ram faciunt mercatores
⁊ artifices:qui in ſtateris ponderibus ⁊ mēſuris iniquis
mendacio ⁊ periurio multos decipiunt.quū dominus p̄/
cipiat Leui.xix.Statera iuſta ⁊ equa ſint pōdera. Iuſtus
modius/equuſqꝫ ſextari⁹.xxxiiij.q.iij.ſi quis romipetas.
⁊ cau.e.q.j.non afferamus.xlv.di.oīs.Oēs circumueniūt
etiam ⁊ mentiunt̄ rem vilem ⁊ corruptam eſſe precioſam
⁊ bonam:⁊ exercent ꝑ magna pte quicquid doli vel frau
dis pōt excogitari.contra quos etiam ait Eſa.v.Ve qui
dicitis malum bonū.ſicut venditores.⁊ bonū malū.ſicut
emptores.ponentes tenebras lucem:⁊ lucem tenebras.
ſicut drapanni.i.venditores pānoꝝ:qui tenebroſa eligūt
loca in quibus vendunt pannos:vt alterius modi appa/
reant.vnde merito tanq̄ filij tenebrarum ꝓijcientur in
tenebras exteriores. Matth.xxij.⁊.viij.xiij.xxij.⁊.xxv.et
Luc.xiij.ponentes amara ꝓ dulcibus:⁊ dulcia in amaris
Eſa.v.ſic faciunt ſtabularij q̄ cibos infectos vendunt pro
dulcibus.⁊ caupones qui vina miſcent ⁊ lymphant:⁊ vē/
dunt malum vinum acetoſum:vel botado.qd̄ vocat lom
bardus chercon:vel aliud corruptum ꝓ bono.in ſaccaro
ponunt mel.ſpecies corruptas miſcent cū bonis.in lacte
miſcent aquā.mala blada vel frumenta miſcent cum bo/
nis transferunt ⁊c. hec verba Eſa.⁊ exponuntur.xi.q.iij.
c.ſi quis hominum.⁊.c.ve qui dicitis.Taliter aūt decepti
pñt agere contra decipientem.ff.de dolo.eleganter.xij.q.
ij.quiſquis epus.ꝓpe finem.ar.ex de re.permu.cum vni/
uerſoꝝ.ff.de minoribus.in cauſe.ij.§.j.⁊ de iure do.Si res
§.j.decepti ſunt vltra dimidiam iuſti precij.ſi citra:nō cō/
petit ei ciuilis actio.ex de emp.⁊ ven.cuꝫ dilecti.⁊.c.cum
cauſa.q: p.l.licita eſt deceptio vſqꝫ ad dimidiam iuſti pre/
cij.ff.de minoribus.in cauſe.§.in precio.Secus dico in fo
ro anime:vbi ſemp tenet̄ ad reſtitutionem inquātū ꝑdece/
pit fratrem ſuum.maxime ꝓpter dictum verbum apl'i.j.
ad Theſſa.iiij.Neqꝫ circūueniat in negotio fratrē ſuū.nō
eſt dubiū quin decipiēdo peccauerūt.ſꝫ forſan etiā in foro

anime ad reſtitutionē tenet̄.q: talis deceptio cōcedit ſibi
a lege.op.ar.xiiij.q.v.dixit.⁊.xxiij.q.iiij.qui peccat.in prin.
al's lex pararet laqueū contrahēti.cōtra id.xxvij.q.j.de vi
duis.ij.ꝓ hoc facit q: res tātū valet quātū vēdi pōt.ff.de
dona.cauſa mor.l.mortis cauſa accipimus.in fi.cū ꝯcor.
ibi.⁊ reꝝ precia cōmuniter eſtimant̄.ff.ad.l.falc.l.p̄cia re
rum.adde qd̄ notat̄ ex de vſuris.cū tu.in gloſ.immo vide
tur.Quum aūt aliquis aliū decipit vendendo reꝫ corru
ptā ꝓ bona:vel male mēſurādo:in tali fraude ⁊ deceptio
ne reſtitutio locum habet.ſm vtrūqꝫ ius.ſic intellige iu
ra all'.ſ.in iſto.§.⁊ in verſiculo tales autem.⁊.xij.q.j.cum
deuotiſſimā.q: eccl'ia nullā fraudē admittit.ex de dona.
per tuas.⁊ ſic intellige qd̄ ibi no.locū habere de iure ciui
li.⁊ facit.xij.q.ij.fraternitas.⁊.q.iiij.c.j.ſm Oſtien.❡ Un
decimo.q: quantumcūqꝫ preſtant ſine pacto:ſꝫ cū inten/
tione vltra ſortem habendi.vñ iudicandi ſunt male age
re:⁊ in foro anime ſunt tales ad reſtitutionem efficaciter
inducendi.ex de vſuris.cōſuluit.⁊ cōpellendi.al's non ab
ſoluant̄ ſm intentionem gloſ.vlt.in hoc.c.q: remanent in
mortali.de peni.⁊ re.q̄ quidā.de peni.di.v falſas.❡ Duo/
decimo.q: quoſdā contractus ineunt fraudulēter in frau
dē vſuraꝝ.de quo dic vt ex de vſuris.in ciuitate.ex de pig.
illo vos.⁊ cū opponunt penam in fraudem.xij.q.ij.frater
nitas.ex de arbi.dilecti.vbi de hoc no.i gloſ.j.❡ Decimo/
tertio.contrahūt ſocietates leoninas nō ꝑticipātes equa
liter lucrum ⁊ dānū.ff.ꝓ ſocio.ſi non fuerit.⁊.l.v.⁊.C.de
ſolu.l.ij.⁊ inſtitu.pro ſocio.§.de illo.⁊ ſe.no.xiiij.q.iij.c.ple
riqꝫ.gloſ.videtur.❡ Decimoquarto.nunq̄ ponunt fineꝫ
in vita ſua i lucro ⁊ diuitijs.q: eoꝝ auaritia ſatiari neſcit.
xlvij.di.ſicut.xxiiij.q.iiij.q̄d dicā.❡ Decimoquinto.q: ipſi
⁊ artifices male ſeruant feſta/vendentes ⁊ ementes fre
quenter in eis.cōtra textum ex de ferijs.j.c.ibi.vt mercatū
in eis minime fiat.❡ Quod dixi de vitijs mercatorū/idē
per omnia dicēdū eſt de vitijs artificū.de quib⁹ dicit Au
gu.q̄ omnes artifices mētiunt̄.lxxxviij.di.qm̄.Sꝫ ars ar/
tificum non ita implicat ad peccatū ſicut mercatorū.Nā
vt.ſ.hic in prin.dixi:Artifices ſunt ꝓprie qui rem integrā
cōparant vel materiam:non vt ita integram ⁊ immuta/
tā vendant ſicut mercatores:ſed vt eis fiat materia inde
aliquid opandi.vt de ferro clauē clauū vel vectes vel fer
raturā.de ligno arcam vl' ſcamnum.de lino rete.de char/
tis librū ⁊ ſimile.ſic diſtinguit Chryſ.inter mercatorem
⁊ artificē p̄cedenti.c.ejiciens.Et talem artem alias licitā
poſſunt clerici exercere.de con.di.v.negotium.et.c.nunq̄
ex ne.cleri.vel mo.c.j.ad finem.de cenſi.cuꝫ aplus.⁊.q.iij.
cauendū.⁊.xci.di.clericus victū.⁊ no.xiiij.q.iij.in ſumma.
Bonus inſtitor:chriſtus qui nauem habet eccl'iam.xxiiij.
q.j.non turbatur.de qua Prouer.vlt.Facta eſt quaſi na/
uis inſtitoris delonge portās panem ſuū.Inſtitor dicit̄
mercator:eo q̄ acquirendis mercibus ſedulus inſtet.Bo
nus mercator chriſtus:qui nos nō auro emit ſed ſuo ſan/
guine p̄cioſo.j.Pe.j.xij.q.ij.cū redemptor.ex de ſum.tri.
fidei.in clemē.de quo mercatore Auguſt.O bone merca/
tor:grās agim⁹ q: emiſti nos:carnē tuam comedim⁹ ſan/
guinem bibim⁹.de cō.di.ij.acceſſerūt.euāgelium legim⁹
inſtrumentum noſtrū:ſerui tui ſum⁹:creatura tua ſumus
feciſti nos:redemiſti nos.vñ Bern̄.Voluit autē nos eme
re tā magno p̄cio ꝓpter tria. Primo vt q̄ p̄cioſa creatu/
ra ſit homo oſtenderet.de quo Eſa.xiij.Precioſior erit vir
auro ⁊ homo mundo obrizo.i.auro mundo ⁊ rutilante.
vñ Bern̄.Quo ego me infelix/quo me vertā:ſi tantū the
ſaurum:ſi p̄cioſum illud depoſitū qd̄ ſibi chriſtus ſangui
ne ꝓprio p̄cioſius iudicauit:negligenter contingit cuſto
dire. ❡ Secūdo.vt homo de cetero ſe ꝓ vili precio non
exponeret.ſicut Salomō de luxurioſo ait Prouer.vi.Pre
cium ſcorti vix vnius eſt panis.quia delectatio que ibi ap
petit̄ breuis ⁊ vilis eſt.⁊ ꝓ ea datur anima chriſti ſangui
ne comparata.vnde ſequitur ibi.Mulier autem viri pre
cioſam animam capit. Matthei.x.Nonne duo paſſeres
ſcꝫ corpus ⁊ aīa aſſe.i.denario veneūt.i.vēdunt̄.i.diabolo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

exponunt pro precio momētanee delectatiōis? As aſſis
gñis maſ. ⁊ tertie declinationis tria hȝ ſignificata. vñ. V.
As obolus/punctus decij/tibi ſit quoq; pondus.
Tertio vt ipſe ſolus nos poſſideret. vñ. j. Cor. vj. Nō eſtis
veſtri. Empti eñ eſtis precio magno. vnde Augu. Tanti
emit: vt ſolus poſſideat. Fenerare cum iſto nobili merca-
tore qui dabit centum pro vno. Matthei. xix.

Articulus. xliiij.

A

Ruſticorum vel labo-
ratorum vel agricultorum vitia deſignem⁹
Peccant autē primo in decimis pſonali-
bus ⁊ predialibus quas non ſoluunt. ⁊ ſi ſol-
uunt diminute vel non integre deducendo de fructibus
expenſas ⁊ ſalaria colonorum ⁊ alias fraudes exhibēdo.
ex de deci. cū homines de thortona. ⁊ c. cuȝ nō ſit in homi-
ne. ⁊ c. nō eſt i poteſtate. ⁊ xvj. q. j. decime. Secundo q:
tarde eas dant. q: dande ſunt quum fructus colliguntur
vt in pre. c. cum homines. vbi de hoc. legit̃ ⁊ no. xvj. q. j. re-
uertimini. ⁊ in gloſ. non tñ. ⁊ c. decime. ibi. Sȝ ſi tardius
dare peccatū eſt. Et de peiori grano ⁊ vino ⁊ fructib⁹ dāt.
⁊ indignū eſt dare deo/qd̄ dedignat̃ homo. xlix. di. §. ſi. ex-
preſſum. xvj. q. vij. quicūq;. Et ad eccl'iam nō deferunt vt
tenentur. vt p. c. reuertimini. Et de decem ptibus vnā nō
dant vt tenent̃. vt. p̄. c. cum homines de thortona. de frugi-
bus. ix. ptibus ſibi retentis/decimā eccl'ie cuius parochia-
ni ſunt ſine diminutione ſoluere teneant̃. ⁊. p̄. c. decime. de-
bite ſunt decime eccleſijs tā p̄diales q̄ perſonales iure di-
uino ⁊ humano de. ix. ptib⁹ vna. ꝯſuetudie ꝯtraria nō obſtā-
te. nō obſtāte. etiā. falſa opiniōe magiſtri Petri Lōbardi i
ſententijs ⁊ quorūdā alioꝝ theologoꝝ/dicentiū p̄ceptum
deo ⁊ eccl'ie de decimis ſoluēdis eſſe inſtitutū non mora-
leſq; aliq̄d ſoluere ſm̄ cōſuetudinē ſȝ nō decimā. ſup quo
vide qd̄ no. Inno. c. ti. de decimis ſup Rubrica. ⁊ Archid.
⁊ Joan. an. c. t. diſcretione. l. vj. ⁊ Ray. in ſumma ſua in ti.
de deci. in. §. Item q̄ritur verū in prima pte. Et hodie cō-
trariū p̄dicantes ⁊ aſſerentes religioſi ſunt excōmunica-
ti. ex de penis. cupientes. §. illos. in clem̄. Et hanc q̄ſtionē
quum legerem doctor decre. Peruſij in domo p̄dicatoꝝ
publice diſputaui: ⁊ ſic determinaui. Et quū de vna terra
diuerſos colligūt fructus: non niſi de vno fructu decimas
ſoluere volūt. contra id ex de deci. ex parte canonicorū. et
no. in p̄. c. reuertimini. in gloſ. nō tñ. Tertio q: de modi-
co qd̄ ſupeſt non decimatū/nolūt decimam ſoluere. Pro
qb⁹ videt̃ facere qd̄ no. de cō. di. v. quadrageſima. in gloſ.
ar. ⁊ in gloſ. p̄. in fi. ⁊ in eo qd̄ no. Inno. de priuil̃. cōſulta-
tioni. Sȝ ſecus eſt. quia qd̄ ſupereſt/indecimatū eſt: vñ et
illud decimandum eſt. Nil eſt eñ tam modicum qd̄ deci-
mandū non ſit: ⁊ decimari non poſſit vel eſtimari. ar. p̄. c.
cum homines de thortona. ⁊ c. tua nobis. ibi. ⁊ quum de
cunctis omnino prouētibus decime ſint reddende ⁊c. Et
vidua de ſuo modico duo minuta i corbonā miſit. Mar.
xij. ⁊ Luc. xxj. in fi. facit. xliij. q. v. ſcriptum. xxiiij. q. j. odi.
B Quarto peccant ruſtici diuites nō reuerēdo do-
minos pauperes: nec eis in vite neceſſitatibus p̄uidendo
q: quū cuilibet fame moriēti debeāt ſubuenire. lxxxvj. di.
nō ſatis. ⁊ c. paſce. multo fortius dño ſunt adſtricti. ar. ex
de teſta. cū in officijs. ⁊ xxij. q. de forma. Quito peccāt
iura dominoꝝ eis ſubtrahendo: ⁊ cū eis placitando: ⁊ ve-
xando labori⁹ ⁊ expenſis: ⁊ aliquoties alijs potētiori⁹
dando quiꝯpſos contra veros dominos p̄tegant. in quo
debitū non remittit̃: ſed auget̃. ex de iureiu. ea te. de deci.
tua nobis. §. pretextu vero nequitie. C. de agrico. cenſi. ⁊
colo. quemadmodū. ⁊ l. litibus. ⁊ l. cū ſatis. ⁊ l. nemini au-
te liceat. libro. xj. de alie. iu. in. c. ij. de iudeis. c. ij. Sexto
in feſtis. quia non colunt ſed frangunt ⁊ violāt. quum in
eis nullum opus ſeruile ſit faciendum. ex de ferijs. c. j. de
con. di. iij. c. j. quum ⁊ ſi abſtineant ab arando vel fodien-
do: nō abſtinent a ligna portādo/vel domū repando/vel
ſimili. ⁊ ſic faciunt fraudē de re ad rem de ope ad opus. de
quo dicit̃ ex de priuil̃. quanto. Septimo in piurijs fal-
ſis teſtimonijs metu dominoꝝ eos in teſtes inducētium
aliquoties pretextu paupratie: in quo obedire nō debēt.
xj. q. iij. Julianus. xxxij. q. iiij. ſic. Octauo in damnis q̄
dant vicinis vel cū beſtijs/vel cedendo eorū ligna vel in
vineis/vel furando. de hoc ex de fur. p totū. ex de iureiu.
c. ſi rixati. c. ſi leſerit quiſpiaȝ. ⁊ c. ſi egreſſus. Nono re-
mouēt terminos de p̄dijs vicinoꝝ. de quoꝝ pena. ff. de ter-
mi. amo. l. ij. ⁊. iij. ⁊ legit̃ ⁊ no. lxxxvj. di. tāta. xij. q. ij. in legi-
bus. Decimo q: dimittunt p̄priū curatū: ⁊ vadunt ad
alios ſine licentia eius ad cōfitendū/⁊ miſſas audiendū/
⁊ oblatiōes faciendum/⁊ decimas pſoluēdū. ex de peni.
⁊ re. omnis. de paroch. vt dominicis. ex de deci. cum homi-
nes. ⁊ c. cū ſint. xvj. q. j. doctos. x. q. j. q: ſacerdotes. ⁊ c. ſan-
ctoꝝ. ⁊ c. hanc conſuetudinem. Undecimo. q: dieb⁹ do-
minicis non audiunt miſſas cōplete vſq; ad bnedictionē
ſacerdotis: vt tenent̃ p preceptū eccl'ie. Immo ſtant extra
eccl'iam: quum p̄ſbyter dicit miſſam: nec intrant niſi ad vi-
dendū communiter corpus domini. ⁊ tunc multi etiam nō
intrant eccl'iam ſȝ extra vident. ⁊ ibi de ſuis bobus ⁊ ani-
malibus ⁊ de alijs turpibus loquunt̃ ſicut homines be-
ſtiales. ad hoc de con. di. j. miſſas. cū. c. ſe. ⁊ c. qñ. ⁊ c. q̄ die
ſolenni. Legitur in legenda ſancti Joannis eleemoſy-
narij q̄ quum poſt lectionē ſancti euāgelij aliqui de pplo
ſtarent extra eccleſiā otiando. Ipſe ſanctus patriarcha
Joānes mox exijt eccl'iam: ⁊ ſedit cū turba foras. Omni-
bus vero ſtupentibus/dixit iuſtus iſte. Filij vbi oues ibi
paſtor. aut ergo intrate intra: ⁊ ingrediar. aut manete hic
⁊ manebo. ego p̄pter vos deſcendi in ſanctā eccleſiā: nam
poterā facere mihimet ipam ſine populo. fecit ergo ſemel
⁊ bis hoc ipſum erudiēs in hoc plebē ⁊ emēdans. Duo-
decimo. coeūt cū animalibus que paſcūt ⁊ cuſtodiunt: ſic
homines animales: cōparati ſm̄ Dauid. pſ. xlviij. iumen-
tis inſipientibus: ⁊ ſimiles facti ſunt illis. pſ. xxxj. Et ſicut
equus ⁊ mulus in quibus nō eſt intellectus. vñ ⁊ morte
digni ſunt. Leui. xx. xv. q. j. mulier. ſm̄. l. ſȝ eccl'ia mortē non
dat. xxxiij. q. ij. inter hec. xxvj. q. vj. agnouimus. Deci-
motertio. abſtinent ſepe a coitu vxorū: ne filios generent
timētes non tot poſſe alere paupertatis p̄textu. in quo gra-
uiſſime peccant. ⁊ cōtra legem matrimonij vi[ciant]. qd̄ fuit
ad ſobolem generādā a dño p̄rincipaliter inſtitutū. xxxij.
q. j. nō eñ in ſola. ⁊ q. ij. §. debet ergo. ⁊ c. ſolet queri. cum
c. ſe. Decimoquarto. tanta eſt quorundā eoꝝ auaritia:
q̄ quamq̄ ſint diuites: vt opus augeant/ſecus ſi ex humi-
litate vel vt otium vitarent. de con. di. v. nunq̄. ex de renū.
niſi cum pridem. §. verū. Ipſi diuites p̄prijs manibus la-
borant: ⁊ ſenectute depreſſi nō ceſſant: corpora torquen-
tes/⁊ animas corrūpētes. pſ. xvj. Oculos ſuos ſtatuerūt
declinare in terrā. Sicut eñ tota die terrā arāt ⁊ fodiūt:
ita totaliter terreni: terrā linqūt: terrā cōedūt: de terra lo-
quūtur: in terrā ſuā ſpeȝ totaliter poſuerūt: nec de manē-
ti ſubſtantia celeſti aliquid cura[nt]. Heb. x. ⁊ iſtis dicitur.
Ve Ve Ve habitātib⁹ in terra. Apo. viij. in fi. Tales etiaȝ
ruſtici diuites q̄ laborare volunt nō excuſant̃ a ieiunijs ec-
cleſie/p̄textu ſui laboris: q: vel nō laborēt in talibus die-
bus: vel per ſuos alios colonos laborent: ⁊ ieiunēt. de cō.
di. iij. c. j. in fi. ⁊ di. v. ieiunia. Decimoquinto. multū ſibi
inuident: quum vn⁹ maxime plus de vino vel blado colli-
git de tāta terra q̄ alius: neſciētes q̄ nō eſt in hominis po-
teſtate quātū terra fructificet: ſȝ in domini bonitate ⁊ libe-
ralitate. ex de deci. non eſt. quia nec q̄ plantat eſt aliquid.
ſed q̄ incremētū dat deus. j. ad Cor. iij. ex c. cū nō ſit in ho-
mine. vbi de hoc. ⁊ xix. di. ſm̄. vbi inuidia vitiū p̄pe diabo-
licuȝ appellatur. Decimoſexto. diebus feſtis quibus nō
laborāt: otioſi ſtant in plateis vel in tabernis vel in ludis
quum ſm̄ Aug. meli⁹ ſit arare q̄ ſaltare. ⁊ quū dicat̃ in ca-
none de cō. di. iij. ieiunia. q̄ nihil aliud in die dñica agat̃:
niſi deo vacandū. Nulla opatio in illa die ſancta agat̃: ni-
ſi tm̄ hymnis ⁊ pſalmis ⁊ cāticis ſpiritualibus dies illa
tranſigat̃. Decimoſeptimo. rixant̃ ⁊ male ſtāt cum ſuis

Agricolarū fraudes.

Argūit theologos in ſententia de decimis

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN